

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra . 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Az a passzivitás.

Számtalanszor utaltunk már arra a következtetésre, melyet a mai liberalizmus, különösen győzelmének (csak pyrchusi ne legyen ez a győzelem) kivívása és törvénybeiktatása után az egyházpolitikai téren csaknek naponként tanusít.

Rendesen mikor az egyház is a mindenki számára biztosított szabad mozgást a maga számára reklamálja, mindenféle akadékoskodással áll elő, melyet lehetetlen másra, mint arra magyarázni, hogy az a sokat magasztalt liberalizmus legalább is nem őszinte.

Még ha az egyházat közönséges egyesületé devalválja is, a mi a keresztény alapon felépült s a kereszténység védpajza alatt megerősödött magyar államban elég furesza dolog, még akkor is az egyháznak mindazokkal a szabadságokkal kell bírnia, a melyeket szabad államban az egyesületek bírnak.

Hozzájárul, hogy az egyházi társulatnak nincsenek titkos alapszabályai, titkos tanai, titkos törekvései, hanem kezdettől fogva leplezetlen nyíltsággal lépett föl.

Az egyház feje, a pápa is igénybe veszi az egyház számára a szabad mozgathatóság jogát s midőn egyik híres encyclikájában hirdette, hogy verbis verba scriptis scripta apponenda, világosan támaszkodott a liberalizmus által sem kétségbe vont gondolatnyilvánítási és sajtó szabadságra. Az egyháznak is, valamint híveinek birniok kell avval a szabadsággal, hogy meggyőződésüknek nyíltan kifejezést adjanak, a hogy mindezt megtehessek amit nagyobb bajok megelőzésére vagy pedig orvoslására szükségesnek vélnek. Ugy sincs az egyháznak fegyveres hatalma, minden ereje Isteni küldetése tudatában rejlik, mely egyszersmind mulhatatlan és örökös kötelességévé teszi, hogy ebben a küldetésében el is járjon. Ezen kötelességének teljesítésében még a külső hatalommal rendelkező állam sem gátolhatja, mert mesebeszéd az, hogy a

kötelességét teljesítő egyház az állam érdekei ellen cselekednék, az állam pedig józanul, csak ott léphet föl hatalmának teljes súlyával, a hol az ő alapjai, fennállása ellen törnek.

Az egyháznak tehát ezentúl is kötelessége lesz a szószékről, a sajtóban s minden más rendelkezésére álló uton híveit arra figyelmeztetni, hogy a házasság minden államosítás dacára a keresztényre nézve továbbra is szentség marad, hogy tehát keresztény ember csak úgy maradhat az egyház tagja, ha az egyházi törvények szerint is érvényes házasságot köt, következésképp önmagát zárja ki az egyház kebeléből, ha ezeket a törvényeket nem respektálja, elhanyagolja, megszegi. És ezt nem minősítheti az államhatalom a polgári törvények ellen való izgatásnak, mert itt kizárólag a lelkiismeretről van szó, a lelkiismeret fölött pedig nincs az államnak hatalma, sem beleszólása tisztán egyházi és lelkiismereti dolgokba.

Azt sem veheti az államhatalom rossz néven az egyháztól, ha minden kínálkozó alkalommal legmélyebb sajnálkozását fejezi ki a fölött, hogy az állam intézkedései által a polgárokat lelkiismeretükkel való konfliktusba hozza, és nem tilthatja meg az egyháznak, hogy törvényes eszközökkel a szerinte káros hatású törvények átvizsgálását és megváltoztatását követelje, hiszen minden polgárt illeti meg a kérelem és panaszjog megilleti az egyesületeket is, meg kell hogy illesse a legrégibb s még hozzá isteni eredetű egyesületet, az egyházat is.

Annyira csak nem fognak menni, hogy kétségbe vonják az egyház személyiségét, ha pedig személyiséggel bír, köz és magánjogokkal is kell bírnia, a melyek a jogegyenlőség elvénél nem lehetnek kisebb és csekélyebb értékűek és terjedelműek, mint az egyesületi szabadsággal bíró bármely állampolgáréi.

Evvel a megszorítással vegyük tehát

azt a bizonyos passzivitást, melyet ezentúl az egyház Magyarországon az egyházpolitikai törvényekkel szemben követni fog. Az egyháznak is van létjoga, vannak létérdekei, mit biztosítani és fel nem adni, emezeket ápolni, fejleszteni és érvényesíteni nem csak szabad, de kell is.

Urechiu és társai kudarcza Brüsszelben.

A már évek óta az oláh liga által Bukarestből ellenünk oly nagy gyűlölettel és kitartással szított izgatásért a brüsszeli inter parlamentáris konferencián egy oly fényes elégtételt nyertünk, melyre az előzmények után alig mertünk volna számítani.

Nem kisebb dologról vettünk ugyanis értesítést, mint hogy a magyar bizottsági tagok által a konferencia megnyitása után tett azon indítvány, hogy a legközelebbi nemzetközi összejövetel — tekintettel a jövő évben Budapesten rendezendő ezredéves ünnepélyre, ugyanott tartassék meg — egyáltalán nem remélt — háromszoros szótöbbséggel a román küldött Urechiu és Poenaru leghevesebb tiltakozása ellenére is elfogadtatott.

A román küldöttek ily abszolút vereséget szenvedve és további erőlködésük eredménytelenségét belátva, a gyűlésből távoztak.

Nyughatlan lelkük azonban még ekkor sem hagyta őket pihenni és Pandolfival egy ellenindítványt nyújtattak be, de mely a többi tagok által visszautasított, mit az indítványt tevő látva, a rossz játékhoz jó képet csinált és a Budapesten tartandó konferencián leendő részvételét maga is bejelentette. Bár Pandolfi a liga által az ellenünk felhozott vádaknak, indítványa következtében kétséget sem szenved, hogy hitelt adott s ennek folytán ellenünk foglalt állást: mint lovagias nép mi őt mint nyílt ellenfelet is nagyon szívesen látjuk sőt látogatásának nagyon is fogunk örülni annyival is inkább, mert így legalább alkalma nyíland bennünket megismerni és mi hisszük, hogy oly impressziókkal fog körünkől távozni, mely benyomás az ellenünk táplált téves hitét bizonyára eloszlatandja.

Arról is értesítenek bennünket, hogy a román küldöttek a konferenciának

Budapesten leendő megtartásának meggyőztetése végett még egy végkísérletet fognak tenni, ezen kísérletük azonban mivel a plenum előtt többségünk biztosítva van, hasonló lesz egy vízbe fullóhoz, ki a reménytelenségében már szalmaszállhoz is kapkod.

Valljuk meg őszintén, hogy kissé aggodva tekintettünk a konferencia elé, mert hiszen nagyon jól emlékszünk még ma is azokra az alaptalan és kvalifikálhatlan vádakra, miket a román kultur liga ellenünk Európa minden államában röpiratokban tendenciozusan terjesztett és mely vádak sajnos, nem egy de több országban hiszékeny lelkekre is találtak.

Ebbeli aggodalmunkat szerencsére a magyar nemzetiség fáradhatatlan bajnoka Pázmándy Dénes és a nemzeti párt kimagasló alakja Apponyi Albert gróf érvekben gazdag és nagy elokvenciával és meggyőző erővel elmondott nagyszabású beszédekkel eltudták oszlatni, sőt nemcsak, de a konferencia háromszoros többséget részünkre biztosítani is.

Ezzel hazánk eme két jelese a magyarság ügyének elővülhetetlen érdemeit szerzett, mert ha meggondoljuk, hogy mit jelent a többség biztosítása, csak akkor ébredünk tudatára ama kiszámíthatatlan nagy előnyöknek, melyeket ez által elérünk.

Nem szükséges hosszasan kommentálnunk, elég egyedül arra utalunk, hogy a konferencia többsége, tanúsított magatartása és az általa meghozott határozat következtében a liga által ellenünk szórt vádakat a maguk valódi értékükre redukálták s ennek folytán a román tulzók szárnyait lemetsezték, őket esüggedökké, sőt ha talán ma még nem is egészen tették ártalmatlanná, de legközelebb — a további akcióra képtelenné fogják tenni.

Ez pedig reánk nézve kiváló fontossággal bíró egy körülmény lesz, mert ekkor sem bosszankodni nem fogunk,

sem pedig román honfitársaink kívülről folyton izgatva nem lesznek s így úgy ök, mint mi is békés egyetértésnek szentelhetvén időnket — a közös haza és saját javunk előmozdításán karöltve és sikeresen működhetnénk.

Végül tájékozás végett érdekesnek tartjuk megemlíteni hogy a konferenciának Budapestre leendő megtartása mellett felszólaltak: Rahuzen németalföldi, Stauhope angol, Hirsch német, Pirqueta usztiriai és Buch norvégiai, míg ellene csak a román hweizi, dániai és olaszországi küldöttek beszéltek. — S.

Egy kis helyreigazítás.

A »Budapesti Hírlap« tegnap (219) számában Spinéza dr. »Quid nunc« című cikkében ezeket írja: »Az alsó papságnak a magyar főpapok közös főpásztori körlevelében megküldendő utasítása, melyet Schlauch dr., Nagy-Várád mindezüideig Ischlben fürdőző kardinális püspöke a Szent István ünnepe után Budapestben tartandó konferenciában terjeszt elé, a két szélsőség közt a közép uton halad.«

Utána jártunk: van-e e közlésnek valami történeti alapja, avagy merő hírlapirói kombináció e az? És értesülésünk határozottan amellel szól, hogy Spinéza dr. illetékes helyről ilyen tudósítást nem kaphatott, mert azt kétségtelennek mondják, hogy ha valami közös körlevél tervezet van már forgalomban, az Schlauch bíbornoktól nem származik s így Schlauch bíbornok előterjesztéséről ez idő szerint már csak azért sem lehet bírálólagni, mert az ismerő kombináció: vajjon fog-e ő előterjeszteni közös körlevél-tervezetet?

A második peer-schub elhalasztása.

Laptársunk a »Hazánk« e tárgyban bécsi levelezőjétől a következő nagyfontosságú tudósítást közli:

Bécs, augusztus 10.

Csak alig egy héttel ezelőtt voltam abban a helyzetben, hogy teljes hitelt érdemlő információk alapján jelenthettem a Hazánk-nak, hogy milyen visszatetszést szült br. Bánffy De-

zső miniszterelnöknek az az eljárása, melylyel a korona tényét a peer-schubot a saját, valamint a pártja céljaira felhasználta. A miniszterelnök azzal a határozott kikötéssel kapta meg a koronától ezt az engedélyt, hogy semmiféle egyházpolitikai tőke nem esinálható abból, annálkevésbé volt a miniszterelnöknek megengedve az, hogy az egyházpolitikai ellenzékét támadják a korona eme tényével.

Ezt a feltételt Bánffy nem teljesítette. Ugyanaz a perfidia történt, a mi különben a miniszterelnök másik kardinális feltételével a pacifikációval is. Ez az eljárás egyenesen megbotránkozta a politikai köröket, melyek ma úgy látják, hogy a korteskedés a korona tényével, annak személyével még szervezetlenebb, mint vala a Wekerle-kormány idejében. Ez egyszer azonban a legfelsőbb óhajnak ilyen durva megsértése keserű gyűlöletet termelt a kormánynak. Mert ezzel maga Bánffy hiúsította meg a második peer-schubot, a mely elvileg az elsővel már engedélyezve volt.

Ugyanis ma már szó sincs arról, hogy a Harkányiak és a többiek megbárosítása megtörténjék az ősz előtt, vagyis ebből az uralkodói tényből Bánffy nem fog magának sem bizalmi nyilatkozatot, sem tüntetést az egyházpolitikai ellenzék ellen leszámítolni s arról sincs szó többé, hogy addig megtörténjenek a rangemlékek, míg az egyházpolitikai kérdés a főrendiházban elintézve nincs.

Ez a magyarázata annak, hogy az ischli kihallgatás báró Bánffy Dezső miniszterelnökre nézve olyan siralmasan végződött. Ebben a helyzetben igen jelentékeny mozzanat, hogy már báró Jósika Samu ő felsége személye körüli miniszter is igen hidegen viselkedik a második peer-schubbal szemben, s Ischlben egyáltalán nem tartotta opportunusnak, hogy a miniszterelnök követelését támogassa, a mi meglehetősen averziót idézett elő a két »államférfi« között.

Apponyi és választói.

Lapunk tegnap számában közöltük gróf Apponyi Albertnek a róla terjesztett hírekre vonatkozó czáfolatát.

Jelenleg a »Nemzeti Ujság« nyomán a választói részéről kapott fényes elégtételt és óvációt hozzuk az alábbiakban.

*

Jászberény város választókörzsége vasárnap pártgyűlést tartott. A gyűlésen nagy volt a felháborodás azon fővárosi lapok iránt, kik egy vidéki lap hazug hírére lovagolva, gyanusi-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Dankó Pista.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Írta: Rostkowiec Arthur.

Ki ne hallott volna a szegedi nótafáról, ki a legszebb dalokat termeli a magyarnak? Ki ne ismerné a Mecskek aljáról elszármazott dalköltőt, kinek nótáit uton-uttfélen énekelik?

Már ma mindenki ismeri őt, ha máshonnan nem is, legalább az újságokból, melyek mindig tudnak valami szépet, jót írni róla és társulatáról. De volt idő, mikor a szegény Dankó Pistát senki sem ismerte, pedig a nótáit minden cigány huzta. Volt idő, mikor a szegény Dankó Pista napokig nem evett, s ilyenkor egy-egy nótájának kiadási jogát 5 frtért örök áron vették meg, vagyis inkább rabolták el tőle a kiadók.

Nem vágyott ő soha az Olympusra, nem hajhászta a hírnevet, a dicsőséget, hiszen ő nem akart egyebet, csak élni és nótákat írni, nem mások, hanem a maga gyönyörűségére, s lám a sok nyomorúság után egyszerre csak észrevették, s felfedezni méltóztattak őt az emberek, s babért tüztek homlokára, melyre mely barázdákat vont az élet nehéz gondja, tengeri szenvedése.

A mellőztetés, a fájdalom nem törte meg szenvedő lelkét, hanem inkább felemelte s dalt fakasztott száraz fájából, olyan dalt, melyet ha végigjárt, maga is sírva fakadt. Így vigasztalta magát a nótakirály!

De szüksége volt neki a megpróbáltatásra, melyen keresztül jutva, lelke megtisztult, érzelmei megemésedtek, gondolkozása átfinomult, úgy hogy az egyszerű cigányfiu nem válik szégyenére a legelőkelőbb társaságoknak sem.

Szegény sorsban nevelkedett, korán hozzászokott a nyomorhoz, a szükséghez.

Őt, ki úgy szeretett volna tanulni, nem járathatták iskolába szülei, mert nem volt miből.

A mit, a gyermek elmulasztott önkaratán kívül, azt helyrehozta a férfi vasszorgalommal, erős akarattal. Hajnalig elült a könyvek mellett és tanult.

Jókai Mór, Feszty Árpád, Pósa Lajos társasága szintén jó hatással volt rá. Feszty körképét, mikor meglátta, szemeit eltakarta kezével, hogy ne lássa a káprázatos fényt, melyet a tömeg nem vesz észre.

Szemei előtt ekkor nem a vászonra festett alakokat, hanem a szellemeket látta maga előtt elvonulni, mint egy káprázatos álomképet, melynek minden mozzanata különb az ezeregy éjszakáénál.

Látta a daliás őseket, a deli lányokat, a gondos asszonyokat, kik a csatában is férjeik mellett harcoltak. Csataki vihar, paripák nyirítése, halálkölök és sebesültek hörgése, kardok csörgése, nyilak suhogása hangzott körülötte, majd felzúgott a csatadal, s diadalittas vitézek nótája.

Mikor kiszaladt az előcsarnokba, az utolsó momentum, a csata dal még fülébe zúgott tisztán, érezesen.

Ekkor írta meg — »A magyarok bejövétele« című indulóját, mely éppen oly művészi, mint magyaros.

Csak a művészek, a nagyok tudják megbecsülni Dankó Pistát az ő valóságos nagyságában.

Ő a magyar dalköltészet Petőfije!

A merre csak eddig megfordult az országban, mindenütt megszerették, lelkesedéssel fogadták a nótá királyt, ki maga a megtestesült szerénység.

Meghívták a legelőkelőbb házakba, szívesen látott vendége volt nem egy méltóságos, nem egy kegyelmes úrnak, s ő mégis csak Dankó Pista, a nép fia maradt.

Versenyygettek barátságáért, tiszteletére lakomákat rendeztek, melyeken ékes felköszöntőket mondtak a nótá királyra, mint a magyar dalköltészet megteremtőjére, s ilyenkor Dankó Pista eltakarta az arcát, hogy ne hallja a dicsérő szavakat. Tudom, eszébe jutott ilyenkor, hogy mennyit túrt, mennyit szenvedett, s mennyit koplalt éppen ezeknek az emberek. — kik most tenyerükön hordozzák, — a részvétlensége miatt.

Vagy hogyha a dőzsölés, a mulatás olyan fokra hágott, mikor mindenki beszélni, énekelni, mulatni akar, ilyenkor félre húzódott a sarkokba, s hallgatott. Mélyen fekvő szemei szívesen tüzték, lelke a magasba emelkedett, s visszatért a Tisza partján fehérlő tanyákhoz, melyeknek susogó nyárfái alatt, akác- és országútain megecsendül az aratók dala a munka után, s talán az a dal, mely messze hangzik a rónaságon, s elvész a homokbuczkák

tották a jászberényi választókat, mintha bizalmuk képviselőjük, a nemzeti-párt vezére iránt megrendült volna. Ki ismeri a jászberényi választók határtalan lelkesedését és bizalmát, melylyel gróf Apponyi Albert iránt viseltetnek, az pillanatra se hitte el e lehetetlen hirt; de miután akadnak, kiknek kenyérkeresetük a gyanúsítás és a gyanu kolportálása, a jászberényi választók szükségét érezték annak, hogy ünnepélyesen tiltakozzanak e gyanúsítás ellen. Hiszen alig akad Jászberényben választó, ki ne pirulna szégyenletében azon vád terhe alatt, hogy bizalma legparányibb mérvben is megrendült volna a nemzeti párt vezérével szemben. A jászberényi választók vasárnap tartott egyetemes gyűlésükön egyhangulag és a legnagyobb lelkesedéssel szavaztak bizalmat képviselőjüknek, a nemzeti párt vezérének. A pártgyűlés határozata következőleg hangzik:

Jászberény város választó közönsége ma napon tartott egyetemes gyűlésén lelkesült örömmel vett tudomást szeretve tisztelt országos képviselőjének a városi polgármesterhez intézett levelében foglalt azon kijelentéséről, hogy a politikai tevékenységtől visszavonulni nemcsak hogy szándékában nincs, de sőt a haza iránt érzett kötelességei tudatában az eddiginél még fokozottabb erővel kíván kiüzdeni.

Midőn a választó közönség e feletti örömeinek kifejezést ad, elodázhatlan kötelességének ismeri annak a kijelentését, hogy szeretett országos képviselője iránt folyton és változatlanul tántoríthatlan bizalommal viseltetik s valamint a multban büszkeségének tartotta, úgy a jelenben és a jövőben is diesőségének vallja, hogy gróf Apponyi Albert az országos képviselője.

Ebből kifolyólag tehát a »Jászság« című helyi lap folyó évi 27. számában kifejezett, több városi lap által átvett, s városszerte közmegebotránkozást keltett azon közleményt, mintha a választó közönség, politikai multjával ellentétben, gróf Apponyi Albert országos képviselőségét magára nézve tehernek és mártíromságnak tartaná, — a választó közönség jó hírneve és politikai tisztessége ellen elkövetett merényletnek deklarálja és felháborodással utasítja vissza.

Kelt Jászberényben, 1895. évi augusztus hó 11-én tartott egyetemes választó gyűlésben.

Bathó János,
elnök.

Pénzes István,
jegyző.

végtelenjén, mint az esti harangszó, talán éppen az ő szerzeménye . . .

Forrongó lelkében ilyekor születik az új nótá gondolata, mélabús zenéje.

Ő igazán a hangulat költője.

Legszébb nótáit akkor írta, mikor ez a sokat hányatott ember, szerelmes lett.

Szeretett érzékeny szívével, rajongó lelkével — reménytelenül! Szerelmének tárgya oly messzi, oly magosan ragyogott felette, mint a kis virág felett a végtelenségben tündöklő csillag. Oly meghatóan, oly szívhez szólóan muzsikálta magához azt a szép csillagot, hogy az ölébe hullott, s boldogtalansága boldogságra változott.

Meg is érdemelte.

Ő, aki oly szívhez szólóan, oly panaszos hangon tudott írni a boldogtalanságról, a reménytelen szerelemről, éppen oly pajzánul, oly szépen írt a boldogságról is.

Egyszerű ember maradt ő ezután is; arca melyen meglátszik a multak szenvedése, egy élet vihára, valóságos tanulmányfő. Szomorú, ábrándos melancholiáját csak egy-egy perczre váltja fel a boldogság szelid mosolya.

Mikor hegedőjén játszik, szeretettel szorítja magához száraz fáját, mely olyan szépen el tudja mondani mindazt, miről az ajka hallgatni kénytelen.

Dicsőséges multról regél a hegedű; elzokogja a nemzet fájdalmát, egy-egy akkordja elsírja a gyászt, az elmulást, majd ábrándo-

Lapszemle.

Budapest, 1895. aug. 13.

A »Házánk« az országos gazdasági bajainak javítását sürgeti, a melyre a jelenlegi kormányt képtelennek tartja, a miért annak távozni kell.

A »Pesti Napló« József főherczeg azon elhatározásáról cikkezik, hogy a Margitszigetet nem adja el, hanem nagy beruházásokkal még inkább fellendíti s üdvözi a kérdés ezen helyes megoldásáért.

Az »Egyetértés« azt írja, hogy az igazi pap és igazi hazafi magasztos fölfogása nyilatkozik meg Samassa legújabb körlevelében s a magyar közvélemény igazán büszkeséggel tekinthet az egri érsekre, a ki állása nagy tekintélyt, filozof elméje minden tudását, arra fordítja, hogy a nemzetnek válságos időkben áldásos szolgálatokat tegyen.

Ha püspöktársai is hasonló szellemben cselekednek, nem kell félnünk a nép kedélyét fenyegető veszedelmektől.

A »Nemzet« a brüsszeli interpaklamentaris kongresszusról írva azt mondja, hogy a románok csak azért vitték ügyüket ezen terület elé, hogy kellemetlenségeket szerezzenek a magyaroknak, minek aztán az volna a következménye, hogy az interparlamentaris kongresszus, tekintettel a magyarországi nemzeti-ségek elnyomott állapotára, visszautasítaná a mi, jövő évre, Budapestre szóló meghívásunkat.

A »Budapesti Hirlap« a kormányt támadja azon eljárásáért, hogy Nógrádmegyében a nemzeti párti érzelmű alispánt a bekövetkező tisztújításokon meg akarja buktatni s erre nézve formális rendeleteket intéztek a főszolgabírákhoz.

A »Magyarország« örül a bűnvádi perrendtartás kodifikációja felett és kifejtli annak nagy fontosságát és czélszerűségét, egyúttal kikifejezi abbéli óhaját is, hogy a perrendtartás megalakítását kövesse nyomon az általános magánjogi kodifikáció is.

A »Pesti Hirlap« a nemzetiségi kongresszusról írva azt mondja, hogy a magyar nemzet kötelessége nagy lelkű aluszékonyaságból végre ébredezni és évezredek nehéz állásának védelméről, a támadás vakmerőségéhez mért eszközökről gondoskodni.

San, szívhez szólóan szól, mint az esti harangszó, melynek hangja a pusztasíkságon alszik el; panaszos hangon mesél a csalódásról az észre nem vett, vagy megcsalt szerelemtől, a hervadásról és halálról.

Szilaj, duhaj nótái visszaidézik a csárdai életet, a rég letűnt betyárvilág romantikáját.

Ugy tetszik, mintha előttünk játszódnék le a csárdai kép, mikor a szerelmes betyár tánczol, mulat, s bele-bele rikkant a cigány zenéjébe, nagyokat üt az asztalra, melyen ijedten tánczolnak a csitronyos borral telt kanecskék.

Az ő nótáit szöveg nélkül is meg lehet érteni, olyan érzéssel vannak megírva. A legújabb pályadíjat nyert dala is eklatans példája ennek.

A mélabús szomorú melódiában megszólal az esti szél, felzúg a háborgó Balaton, melynek homokos partjára ültetett füzek, mint megannyi fejfa, — beszélnek a tóba temetkezettek csalódásáról, fájdalomáról.

A nóta hatása alatt szinte megsiratja a hallgató azokat a szerencsétleneket, kik a nyomorúságos élet helyett a halálba menekültek. Szinte hallani vélé az ember a partra ki-csapkodó hullámok regéjét, melyek szinte csalogatják altató morajjal a csalódott szerelmeseiket!

A ki szereti a magyar dalköltészetet, ki nek romlatlan lelke tud még érezni, lelkesülni az egyszerű nótákért, az hallgassa meg a nóta királyt!

A »Magyar Hirlap« Samassa egri érseket magasztalja az egyházpolitikai törvényekre vonatkozólag egyházmegye papságához intézett körleveléért, melyben őket passivitásra inti.

A »Nemzeti Ujság« kellő értékükre szálítja le azon dícséreteket, melyekkel a rendőrséget a posztkiszli tolvajok elfogatása alkalmából elhalmozták s kimutatja, hogy a rendőrök épenséggel nem szolgáltak rá e magasztalásokra, sőt ellenkezőleg.

NAPTÁR.

— Augusztus 14. —

Szerda, Róm. kath. Athanázia. Prot. Özséb. Gör. kelet augusztus 2. István erek. átv. Izr. Ab. 24.

Nap kél 4 óra 42 p., nyug. 6 óra 54 p. Hold kelte 10 óra 15 p., nyug. 2 óra 10 perczkor.

Aug. 23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.

Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

9. Katonai lóvásár Nagyváradon.

12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* A »Szent-Vincent« kápolna szobrai.

Nemrégiben emlékeztünk meg arról, hogy a Nogáll püspök nagylelkűsége folytán épülő új »Szent-Vincent« intézeti kápolna ablakaira mély üvegfestmények jönnek. Mint most ujabbban értesülünk. Nogáll püspök nem kimélve semmi költséget, hogy az új kápolna Nagyvárad, sőt az ország egyik legdiszesebb és legszebb kápolnája legyen, szobrokat is rendelt meg Münchenben, melynek a kápolna benső diszével főgnak szolgálni. A főoltárra egy 160 cm. magas Jézus sz. szíve szobra jön, a két mellékoltharra pedig szent Vinczét és a Szeplőtlen fogantatást ábrázoló szobrok, melyek 140 cm. magasak. — Ezen kívül még a következő szobrok lesznek elhelyezve a kápolna különböző részeiben: szent József, keresztelő szent János, boldog Peyrboire Gábor, V. Louise Marignac, szalézi sz. Ferencz, szent Terézia és magyarországi szent Erzsébet 120 cm. magasságu szobrai. A kápolna homlokzatára egy-két méter magas ércszobor jön, mely a boldogságos szüzet ábrázolja, mint Magyarország patronáját, karjai közt a kisdéd Jézussal. A kápolna az eredeti tervtől eltérőleg nem 17 méter, hanem 21 méter hosszúra lett építve s hogy minél többen férjenek el benne, kórusa is lesz. Az építés igen serényen folyik, amennyiben már eljutottak az ablakok felső párkány boltozatáig, s így remélhetőleg az épület rövid idő múlva tető alá kerül. Az előjelekből ítélve tehát a kápolna méltó disze lesz Nagyváradnak s nem kis mértékben fog hozzájárulni a város szépségének emeléséhez, főképp pedig a hanyatló hitélet felvirágoztatásához.

* József Ágost kir. herczeg balesete.

A gödingi lóversenyen tegnap baleset érte József kir. herczeg fiát, József Ágost kir. herczegét. A kir. herczeg szintén részt vett a steeple-chaseben s a legtöbb reménye volt a győzelemre, a mikor hirtelen lebukott a lóról. A közönség nagyon megijedt, mert azt hitte, hogy a kir. herczegnek valami komolyabb baja történt, pedig csak az arca horzsolódott meg. A kir. herczeg azután már nem vett részt a versenyen, de feleségével együtt a verseny végéig ott maradt a közönség soraiban.

* **Személyi hírek.** Allersdorfer Julián es. és kir. tábori lelkész, valamint dr. Székely István theologiai tanár tegnap hazaértek.

* **Báró Gerliczy Ferenczné állapota.** Mint egy Nagyváradra érkezett magán táviratból értesülünk, Báró Gerliczy Ferenczné szül. Fejérváry Gizella báróné állapotában örvendtes javulás állott elő, úgy annyira, hogy most már minden veszélyen túl van.

* **Harangszentelés a Mátyás-templomban.** Vaszary Kolos biboros hercegprímás ma öt harangot szentelt föl ünnepélyesen. A harangokat a templom előcsarnokában helyezték el. Két harang a Mátyás-templom számára készült a templom régi harangjaiból. Ezek a szent László és szent Alajos harangok, a melyeket Bogisich Mihály esperes-prépost öntetett a Walsers-féle harangöntő gyárból. Ugyanitt készült a többi három harang is Ó-Becse, Nógrád Pilis és Nemes-Déd községek katolikus templomai számára. A beszentelésnél szép számú közönség volt jelen, köztük a várbeli előjáróság és nagyszámú hölgyközönség. A szertartást Vaszary Kolos hercegprímás végezte Hetey kanonok, dr. Kohl Medárd titkár, Bogisich Mihály esperes-plébános, Venczel szemináriumi igazgató és több káplán segédletével. A harangokat még ma felhúzzák a Mátyás-toronyba, melynek öt harangja a B., Des., F., As és Des akkordot adja. A harangokat először szerdán este 7—8 óra közt húzzák meg Nagy-Boldogasszony tiszteletére.

* **Tragédia a Szalontai erdőben.** A Nagyvárad felől tegnap este Szegedre érkezett utasok hozták meg a hírt ennek a borzalmas jelenetnek. Mikor a vonat a szalontai erdőben haladt, egy leány futott ki a fák közül s a vonat elé vetette magát. A mozdonyt már nem lehetett megállítani s kerekai mellette ketté vágta a szerencsétlent. Természetesen azonnal meghalt. Kitéte eddig ismeretlen, a kora 17—18 év. A legközelebbi állomáson tett jelentésre a hatóság megindította a vizsgálatot.

* **Az anyakönyvi hivatalok hivatalos órái.** Az anyakönyvi hivatalok hivatalos óráinak megállapítása végett a belügyminiszter körrendeletileg felhívta a városi közigazgatási bizottságokat, hogy az anyakönyvvezetők hivatalos óráit a helyi viszonyoknak megfelelően a legközelebbi ülésükben állapítsák meg.

* **A földmívelési miniszter és a vízjogi törvény.** A földmívelési miniszter körrendeletileg értesítette a törvényhatóságokat, hogy a vízjogi törvény értelmében illetékes szakértők, i. e. a folyammérnöki és kulturmérnöki hivatalok, ha az engedélyezés tárgya a másik hivatal hatáskörét bármely vonatkozásban, tehát akár közvetlen, akár közvetve érinti, a vonatkozó terveket nyilatkozat végett egymással közölni tartoznak.

* **Uj ezimzetes püspök.** Ő felsége — mint értesülünk — Csáky Károly gróf esztergomi kanonokot ezimzetes püspökké nevezte ki. Az új püspök Csáky Albin gróf unokaöccse és sógora Taaffe gróf volt osztrák miniszterelnöknek. Csáky Károly gróf a hercegprímás udvarának egyik legrokonszenvesebb embere.

* **Temetések.** Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra tegnap délelőtt néhai Báchy Sándor volt 48—49. honvédszázados hűlt tetemeit Barátok-utcai házából. A temetési szertartást Dencs János esperes-plébános végezte segédletével, minek végeztével a 48—49-iki honvéd bajtársai fölverték a díszes érczoporsóban nyugvót, s az olasz plébánia templomig, karon vitték, hol is gyászmise tartott lelke üdvéért. Ezután a nagyszámú résztvevők kíséretében helyezték örök nyugalomra az olasz temetőbe. A temetésen ott voltak: Gyalokay Lajos, Bige Gyula, Kiss Elek, Veres János, Fráter Kálmán, Darvasi József, Olasz József, Serényi Gusztáv, Erlich Ignác, Lázár Zoltán, Jerzsák Ignác, Ujfalussy Dezső, Nozáky

Rudolf, Kanovszky Márton, Szemes Imre, Schenk Emil, Szücs István, Lázár Kálmán, Jónás Ferencz, Némethy Károly, Lakatos János, Böszörményi Géza, Jelinek Ferencz, és még számosan bajtársai közül. — Szintén tegnap délután helyezték örök nyugalomra Szent-Jánoson néhai Fekete Józsefnét, Fekete József ottani jegyző nejét, hol a temetési gyászbeszédet Szemes László szentjánosi ev. ref. lelkész végezte. — Mindkét temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradai dísztemetkezési intézete végezte a legnagyobb rendben.

* **Pályázat a megyei főorvosi állásra.** Biharvármegyében megüresedett és évi 920 frt fizetés, 200 frt lakpénz, 200 frt utiátalánnyal javadalmazott tiszti főorvosi állásra Szunyogh Péter alispán pályázatot hirdet. A kik ezen állást elnyerni óhajtják, szabályszerűen s az 1883. évi I. t. cz.-ben előírt képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket folyó évi augusztus 31-ig Dr. Beöthy László főispánhoz nyújtásuk be.

* **Betiltott gyülekezetek.** Rimler Károly rendőrfőkapitány, mivel Katonavárosban a vörheny pusztító mérvben lépett fel, ott valamennyi gyülekezetet betiltott. Ezért különösen a baptisták haragusznak rá, mivel egyideigisteni tiszteletet nem tarthatnak.

* **Eljegyzés.** Kis Imre nagyváradai törekvő iparos tegnap jegyezte el Gál Lajos földmives leányát Ilonát. — Bernstein Izidor helybeli törekvő kereskedő a napokban jegyezte el RothbARTH mariskát, RothbARTH Lázár gyáros leányát.

* **Eltávolított koszorúk.** A nagyváradai és más egyéb református egyházakban néhány év óta divatban volt, hogy egyes gyászsújtotta családok elhunyt kedveseik koporsójáról a diszebb koszorúkat a templomokban az orgonára függesztették ki. Ezeket a koszorúkat, a múlt héten eltávolították a templomokból. Ezen eljárást közegészségügyi tekintetből igen indokoltnak tartjuk.

* **Szent Veronika háza.** Konstantinápolyból jelentik, hogy Jeruzsálemben a szultán kegyelme folytán lehetővé vált szent Veronika házának megvétele és a köztisztletnek átadása Szent Veronika háza a hatodik állomás a Vádorosan. Jussef Gergely, Antiokiának, Alexandriának és Jeruzsálemnek görög-katolikus pátriárkája, magasrangú papok egész kara és jámbor hívők tömege által környezve, újra felavatta a szent helyet.

* **Az alispán arcképei.** Régi szokás, hogy a hivatalok főnökeinek arcképeit rendszeren minden szobájában elhelyezik. — Eme szokásnak híven Biharvármegye is elkészítette új alispánjának arcképeit, hogy azt az egyes szobákban, a főszolgabírószobáknál, és a jegyzőségekben elhelyezzék, hogy ott a vármegye minden egyes emberével megismertessék. Szunyogh Péter alispán díszmagyar öltözetben van lefényképezve, a melyet több száz példányban Fekete Sándor udvari fényképész készített el. Egyes darabnak ára 70 kr.

* **Lemondás.** Dr. Egyed István vármegyei közpörházi segédorvos ezen állásáról lemondott. Ezen lemondás által üresedésbe jött állás a főispán által kinevezés útján lesz legközelebb betöltve.

* **Egyházmegyei közgyűlés.** A bihari ev. ref. egyházmegye e hó 29-én tartja őszi nagygyűlését Nagyváradon a vármegyei háza nagytermében. A megelőző napon 28-án délelőtt ugyanott egyetemes lelkészi értekezlet lesz.

* **A katonák bevonulása.** Érdekes látvány-nak voltak tanui tegnap délelőtt a főútcán sétálók. Ugyanis 3/4 12 órakor vonult be zeneszó kíséretében a debreczeni 39-es gyalogezred, a csabai 101-ik ezred egy zászlóalja, és a Temesváron állomásozó 37-ik ezred egy zászlóalja. A helyben állomásozó katonaság a

»Hágó« hegy alatt várta őket, a hol csatározással fogadták egymást, mely után történt a bevonulás. — Valamennyien nagyon jó kondícióban érkeztek meg, — s a fáradtság semmi jele sem volt észlelhető rajtuk. — Az egész menetet Fux Mór dandárnok vezette.

* **Rendőrt és lámpát.** Ugy látszik, hogy hasztalanul figyelmeztetjük a nagyváradai rendőrséget arra, hogy a Schlauch téren lámpát és rendőrséget állítson fel. Ezen fákkal sűrűn benőtt tér ma már egyik legjobb búvó helye a sipiseknek és tolvajoknak, olyannyira, hogy az ember 11 óra után egyedül nem mehet keresztül rajta, mert biztosan megtámadja vagy 3 sipis. Ismételtlen figyelmeztetjük a rendőrséget, hogy még most jókor van. Gondolkozzon és tegyen eleget a kért kívánságnak. — azt nem is említjük, hogy kiabálhat az ember ott egész éjjel rendőrről s még sem jön egy sem.

* **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter Keresztény Anna okl. tanárnőt a székellyhidi leánynevelő intézetbe tanárnővé nevezte ki. A megválasztott Bács Károlynak, szintársulatunk tagjának nevelt leánya.

* **A peceszölősi gyógyszerár.** Említettük volt annak idején, hogy Marschalkó Leó szőlősi volt gyógyszerész, gyógyszerár tartási jogáról lemondott, most Szunyogh Péter alispán pályázatot hirdet ezen gyógyszerár hasznélvezeti jogára. Pályázati kérvényeket folyó évi szeptember hó 22-ik napjáig lehet beadni. Az alispáni hivatalnál.

* **A malomipar statisztikája.** Az orsz. statisztikai hivatal értesítette a városi törvényhatóságokat, hogy a kereskedelmi miniszter megbízásából az ezredéves kiállításra a hazai malmok részletes és kimerítő ismertetéséhez szükséges adatokat beszerezni kívánja, miért is az egyuttal megküldött kérdőívek pontos kitöltését kéri. A megkeresés különösen hangsúlyozza, hogy az adatgyűjtés egyáltalán nem történik adóztatási célból, hanem a malomipar érdekében; a figyelmeztetés csakugyan nem felesleges, mert a statisztikai adatgyűjtés egyik legnagyobb akadálya, az adóztatástól való félelem.

* **Térzene.** Házi ezredünk zenekára ma este 6—7 óráig válogatott műsorral térzenét ad a Schlauch-parkban.

* **Névmagyarosítás.** Klimata Károly, lapunk külső munkatársa, nevét miniszteri engedéllyel Köves-re változtatta.

* **Helyreigazítás.** Felkértünk annak a kijelentésére, hogy tegnapelőtt dr. Sipos Árpád urnál sem pájta felszentelés, sem éjfélig tartó lakoma nem volt, egyedül Winkler József ez. püspök látogatta meg új nyaralójában a nevezettet s egész családjával együtt megáldotta s tegnapi újdonságunk csak téves információ folytán keletkezett.

* **Kutba fult.** A napokban Bihar-Püspöki községben egy másfél éves gyermek 15 öles kutba esett s oda fult. Barátai azt beszélnek, hogy felállt a kut kavájára s az egyensúlyt elvesztve a kutba esett. Kiss Elek a központi járás főszolgabírója a vizsgálatot azonnal megindította.

* **Bátor életmentő.** Tegnap délután a széles-utczán lakó egyik uri családnak 10 éves fia a körörsre ment fürödni. Azonban alig tett néhány lépést, a víz ellepte s a gyermek bátorságát annyira elvesztette, hogy már majdhogy bele nem fúlt. A körös partján álló Mike Árpád közjegyzői alkalmazott ezt látva, ruhástól a vízbe vetette magát s bátor önfeláldozással megmentette az ijedségtől magát megnevezni nem tudó gyermeket.

RENDŐRI HÍREK. Uteza locsolás akadályokkal. Alig kezdik használni a vízvezetéki tömlőket a locsolásra, máris másodszor szakították azt széjjel. Tegnap a káptalan tejes kocsija tépett össze egy ilyen tömlőt. — **Állat-kuruzsló** Krupka Szilveszter vámház-utca 94. sz. a. a beteg marhák részére ispotályt állított fel, s úgy kezdett szerepelni, mint egy »csudadoktor«. Kremer Dánielnek beteg lovat is gyógykezelés alá vete 2 frtéért. Azonban daczára nagy tudományának a ló nem gyógyult meg, most pedig a lovat kiadni nem akarja, Kremer

rendőri beavatkozást kér. — **Piaczi affair.** Füzesi Bálint tegnap a kispiacson holmi bevásárlásokat tett, azonban 5 kr. árkülönbözet miatt a kofával szőszoros értelemben hajbakaptak. Mintkettőjüket felkisérték a rendőrségre.

* **APRÓ HIREK.** Nyiregyháza Prok István hentes tegnapelőtt délelőtt a morgó-temetőben atyja sírján agyonlőtte magát. A tett oka ismeretlen. — **Ungváron** a napokban a régi Ungesatorna medrében egy holttestet találtak, melyben a megejtett nyomozás folyamán Varjasi János fűtészelepi munkásra ismeretek. — **Nyirádon** Berta József földműves Kálmán nevű tizenöt éves fia ismeretlen okból felakasztotta magát. — **Ujvidéken** Kékics Tima fiatal betűszedő szerelmi bánat miatt a napokban agyonlőtte magát. — **V-Naményen** Csonka Károly odaváló gazdaember 18 éves leánya vízmerés közben megszédült és a habokba esett. Holttestét csak másnap találták meg. — **Kaposváron** cséplés közben a gép egy szomajomi gyermeket elkapott és teljesen összezúzta. — **Bánfalván** Csizsár János 78 éves aggastyán életuntágból felakasztotta magát.

x Az állam által engedélyezett első magyar osztályosjáték főügynökségét **Ánger Gyula** Teréz-körút 3. sz. a legmelegebben ajánljuk. (Lásd a hirdetést a mai számban.)

Csombor vallomása.

— A »Tiszántul« tudósítójától. —

Budapest, aug. 12.

A negyedmilliomos postalopás ügyében ma késő délután szenzációs fordulat állott be. Csombor Imre, megtörve a terhelő bizonyítékok sulya alatt, töredelmesen bevallotta tettét Bérczy rendőrkapitány előtt.

A vallomás.

Csombort a három napi fogság nagyon megviselte: mikor ma reggel felkisérték Bérczy kapitányhoz, a nagy, erős ember csak úgy vándorolt. A kapitány szobájába érve, engedelmet kért, hogy leülhessen a dívánra és ott egy kissé nyugodhasson, mert már napok óta nem hunyta be a szemét. A kihallgatás késő délutánig tartott s ekkor Csombor teljesen beismerő vallomást tett.

Vallomásáról a rendőrség a következő bulíntet adta ki:

Csombor Imre a mai nap folyamán az 1884. évi postalopás tárgyában második ízben kihallgatván, beismerte, hogy 1884. évi január 5-én a főposta udvaráról Supisics József barátjával egyetértve a 240.000 frtot tartalmazó kosárba helyezett vasládát ellopták s annak tartalmát a nélkül, hogy a pénzt megszámlálták volna, oly formán osztották fel, hogy a pénzt két kofferbe rakták be és Supisics József Csombor Imrere bízta a vasládát. Beismerte azt is, hogy Supisics öt évenként meglátogatta Budapestet, valamint azt, hogy egy alkalommal és pedig 1892. évben ő is fölkereste Supisics Józsefet a Selve szigetén. E látogatásnak célja az volt, hogy megtudják egymástól, hogy nincs-e valami baj? Beismerte, hogy ő a postalopás idején oly szegény ember volt, hogy alig birt megélni és hogy Supisics a Dunaparton mint csavargó napszámos a kofák közt a kofák árúinak ki- és berakásaiból tengődött.

A házkutatás.

Csombor lakásán megejtett házkutatás alkalmával rendkívül sok érdekes tárgy került a rendőrség kezei közé.

Igy többek közt találtak Csombornál 12.000 darab litografált képet, melyek Petőfi Sándor halálát mutatják be, a mint az ellenség szuronyai által megsebesítve adja ki lelkét a legnagyobb magyar poéta. Ezt a képet Csombor egy lipótutczai könyomdában sokszorosította és egy ideig a kolportálásával foglalkozott. Az egész országot elárasztotta a komisz kivitelű képpel, a melyért 1 frt 40 krt kért. A legtöbb küldemény visszajött és a postaigaz-

gatóság ezer reklamációt küldött Csombornak, hogy vitesse el a visszaérkezett s ki nem váltott képeket. A mikor látta, hogy 1 frt 40 krral nem tud a képen tudni, 1 frtjával kinalgatta körlevelekben, de hogy ez áron sem kelt el, mutatja, hogy még 12000 példányt talált a rendőrség. Találtak továbbá két ládával rézből készült kanárimadarakat, melyek egy gumizsinóron lógtak. Ezt a csinos kis játékszert egy ideig az utcán árultatta, de úgy látszik, nem igen kellett a fővárosi közönségnek ez az ujdonság.

Ezenkívül találtak még nagymennyiségű fuxint és más, a borhamisításhoz szükséges szereket pinczéjében. A hamis borkészítésének receptje is ott volt s erre maga Csombor írta reá gömbölyű betűkkel: Borrecept.

Volt ezenkívül egy láda gyertya, továbbá nagymennyiségű szüzdohány a padlásán, ez utóbbiért még alighanem a finánczok is kérdőre fogják vonni. Politikai érzelmeire nézve Csombor erős kormánypárti ember volt. Az egyik szekrényben meg is találtak egy zászlót, melyen »Eljen Berzeviczy Albert, szeretett képviselőjölőltünk« áll Csombor koresmája egyik kortestanyája volt a kormánypártnak.

Letartóztatásának hírére adósai is megrohanták a rendőrséget, követelve a zálogban Csombornál hagyott tárgyaikat. Tényleg egy társzékére való bőröndöt, kizitáskát, botokat esernyőket találtak lakásán. Sőt volt vagy négy-öt parasztkocsi is a szállás alatt, a melyeket gazdájaik az elköllyt ételek és italok ára fejében hagytak ott fizetés helyett. A rendőrség mindezen tárgyakat szintén lefoglalta s azokat jogos tulajdonosaiknak csak rendes bírói uton fogják kiszolgáltatni majd annak idejében.

A házkutatás alkalmával az üllői-uti fogadóban huszonnyolc ezer forintnyi értékeket találtak. A készpénzen, takarékpénztári könyveken és váltókon kívül harmincz darab ezüstórát is találtak, melyek igen érdekes gyűjteményt képeznek. Nagyon értékes Csombor felfedezése is. Mindez le van foglalva és a kincstári jogügyek igazgatósága már megindította az eljárást, hogy a magyar államkincstár érdekeit kellően megvédje e tárgyakkal szemben.

Csombor különben igen jó üzletember volt. Hirére roppant érzékenyen vigyázott és valahányszor a rendőrség a könnyűvérű látogatóiról híres Arany sas fogadóban razzíát tartott, mindig eljött Csombor a főkapitánysághoz egy ügyvéd kíséretében és ott nagyon méltatlankodott, hogy miért bántják őt, ki a légynek sem árt.

A mai naptól kezdve különben a rendőrség ismét megengedte, hogy a vendégszobákban fogadhasanak idegeneket. A kezeléssel megbízták Jungwirth Alajost, kinek kötelessége a beveendő pénzekből Csombor eseléségét is el látni a szükségességekkel. — Az istállóban talált lovak és tehenek etetésére pedig a rendőrség előlegezett egy pénzüsszeget, mert különben a szegény állatok éhen haltak volna.

A rendőrségnél a vizsgálat érdekében komolyan foglalkoztak avval az eszmével, hogy ha Csombor konokul megmarad tagadása mellett, ez esetben a vasúti összekötőhid és elvátor közti Duna-részben egy buvár által fognak a posztiskizli után ásatásokat eszközölni. Az elfogott Csombornak veje, Lehmont Mihály ma megbízta dr. Takáts Zoltánt, hogy az ő és apósa ügyét a rendőrség előtt képviselje.

Lehmontnál elfogatásakor egy nem névre, hanem két betűre kiállított 1870 frtos takarékkönyvecskét, továbbá 75 forint készpénzt találtak s a rendőrség ezeket lefoglalta, de a szabadlábra helyezés után is megtartotta. Most Lehmont ügyvédje utján azzal a kéréssel fordult a kir. ügyészséghez, hogy ugy a takarékkönyvet, mint a pénzt kezeihez kiadják, mert azok az ő jogos tulajdonát képezik.

Csombor beismerő töredelmes vallomása után most már könnyű dolga lesz a vizsgálatnak a nagy szenzációt keltett büntett egyes rejtélyeibe behatolni s a büntársakat és orgadákat előállítani.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budaestről 2:12, 7:08, 1:48, 7:15, 8:42.	Budapest felé 2:26, 8:43, 11:04, 11:32, 2:22.
Kolozsvárról 2:19, 10:44, 11:17, 8:00, 8:38.	Kolozsvár felé 2:20, 7:15, 2:06, 8:58, 12:05.
Szegedről 8:30, 9:32, 5:30.	Szeged felé 4:25, 7:30, 10:20.
Aradról 9:32.	Arad felé 4:25.
Vaskóh-Belényesről 11:05, 9:09.	Belényes-Vaskóh felé 4:25, 1:48.
Gyoma-Kótról 10:05, 8:00.	Kót-Gyoma felé 6:55, 1:40.
Érmihályfalváról 8:10, 9:14.	Érmihályfalva felé 6:45, 4:35.
Szent-László és Félix fűrdőből 8:15*, 10:10, 3:37*, 6:20, 8:55, 10:51*.	Szent-László és Félix fűrdőbe 6:40*, 8:39, 2:05*, 4:45, 7:20, 9:19*.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

IRODALOM.

Megjelent és kapható:

Szent Család Képes Népnaptára

az 1896. szökő évre.

Magyarországon a naptáirodalom nagy jelentőségét csak az kicsinyelheti, a ki nem ismerős a magyar nép szokásaival és erkölceivel. Nincs egyetlen nyomtatvány, mely annyira a nép lelkéhez férköznék, mint a naptárak közleményei. Öregek és ifjak, férfiak és asszonyok olvassák és okulnak belőlük. A naptárnak tehát nem szabad csupán léha elbeszéléseket tartalmaznia; a nép számára szánt naptár hivatást teljesít; oktatnia, felvilágosítania, magyaráznia kell mindazon eseményeket, mik a világ folyásához tartoznak. Ha közbe egy-egy tanulságos, nép kedélyét nemestől elbeszélést is közöl: értéke annál becsesebb. De vajon e szép és nemes feladatot szem előtt tartják-e naptárkészítőink? Sajnálattal kijelentenünk, hogy az újabb naptáirodalom nagyjában nemcsak selejtes, hanem határozottan káros is. Üzérkedők kezében lévén, a cél nem az olvasók lelki kielégítése, hanem a haszon szerzése. Ügyökök árasztják el az országot aratás után, hogy a jámbor népre rásózzák silány férczelményeiket. A naptárak özönéből sziklaként emelkedik ki a Szent Család képes népnaptára, melyet eddig Wajdits és Szemenyey pécségyházmegyei papok szerkesztettek, az idén a győregyházmegyei könyvnyomda adott ki. Elmondhatjuk, hogy ez a naptár mindazt magába foglalja és kielégíti amit fennebb egy jó naptár követelményeképp felállítottunk. Örömrökre szolgál jelentetni, hogy a Szent Család naptár már megjelent, megelőzve az összes naptárakat. A győregyházmegyei nyomda állította ki pompás kivitelben s oly gazdag tartalommal, mely dicséretére válik szerkesztőinek. A naptári rész el van látva hasznos tanácsokkal: »Századunk és a szeplőtlen szűz. Vimpác, Stoezing és Loretto (három bucsujárárhely képekkel), Miklós napján (szindarab), Mária-ének (kottával). A megholtak emléke (elbeszélés). A Péter fillér. Ilona hozománya (elbeszélés). A dobsinai jégbarlang (képekkel). Az Isten nem ver bottal (elbeszélés), községi hitelszövetkezetekről stb. stb. Rendkívül ügyesen van megírva a »Hogy áll a világ« című rovat. Pompás képekben van bemutatva a győri szent László ünnepély is, s jeles toll terméke az újévre szóló beköszöntő vers. A naptár közli a katolikusoknak ajánlható magyar lapokat, a szentek jegyzékét és az ország vásárokat. Egyszóval a legnagyobb és legtanulságosabb olvasmányok tárháza, melynek egyetlen keresztény házból sem szabad hiányoznia. És nem is hiányozhat, mert az ára mindössze 30 krajczár bő tartalmához és pompás kiállításához képest valóban potomság.

— »Kis Katekizmus.« Káté-tervezet 9—10 éves katolikus keresztény gyermekek számára, a III. elemi osztály tananyaga. Irta és kézirat gyanánt kiadta Bognár Ádám, székesfővárosi hitoktató, a »Katholikus Hitoktatás« szerkesztő-kiadója. Megjelent Budapesten a »Patria« irodalmi vállalat könyvnyomdájában. Felhívjuk rá az illetékes körök figyelmét.

— **„Ügyvédek Közlönye.”** A folyó évi augusztus 11-én megjelent 33-ik számnak tartalma a következő; A m. kir. Curia 60. sz. polgárjogi teljes ülési döntvénye, írta dr. Lemberger Armin, bajai ügyvéd. Jogesetek az új sommás eljárásban. Vegyes közlemények. Gsö-dök. Ertesítés a budapesti felsőbb bíróságoknál lévő ügyekről.

EGYLET.

Önkéntes tűzoltó egyletek nyári szövetsége.

Ertesítés.

A nagyváradai szövetséghez tartozó önkéntes tűzoltó egyletek parancsnokságait értesitem, hogy a budapesti központi választmány elnökségétől vett értesítés szerint a Kolozsvárott tartandó XII. országos közgyűlés alkalmával az odautazáshoz külön vasuti vonat nem lesz rendezve; a vasuti utazásra mindazonáltal menetdíj mérsékelésben részesülnek a tűzoltók s az e célra szolgáló igazolványokat a kolozsvári rendező bizottság fogja a bejelentett tagok részére megküldeni.

A nagyváradai önkéntes tűzoltó egylet 28 tagu küldöttsége innen az augusztus hó 18-án hajnali 2 óra 6 perczkor indul 508 számú személyvonattal utazik Kolozsvára s oda az nap reggel 6 óra 59 perczkor érkezendik. Felkérem a társegyleteket, kik a kolozsvári közgyűlésen részt vesznek úgy intézzék indulásukat, hogy Nagyváradról a fent említett 508 számú vonatra szálljanak fel így a szövetségi egyletek együtt érkezendenek Kolozsvárra Gondoskodtam arról, hogy a Nagyváradról menők részére a vasuti vonatra hely legyen, azon bajtársak részére pedig kik már augusztus 17-én Nagyváradra bejönnek, tűzoltó öntanyáikat éjjeli szállásul berendeztük.

Kelt Nagyváradon 1895. augusztus 13.

Mezey Mihály,
szövetségi elnök.

Dalegylet Nagybjajomban.

Tegnap érkezett le a m. kir. belügyminiszteriumtól a nagybjajomi dalegylet alapszabálya. — A miniszter semmi akadályt sem találván, nevezett egylet alapszabályait a jóváhagyási záradékkal ellátta. Elnöknek mint már annak idején jeleztük Szele István lett megválasztotta. — Most már dalolhatnak a télen a bajomiak annyit, a mennyi nekik tetszik.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

S z e r d á n: *A zsidónő.* Diósyné Handel Berta urnőnek a m. kir. Opera tagjának vendégfellépésével.

C s ü t ö r t ö k ö n: d. u. *A szökött katona.*

Este: *A párisi rongyszedő.*

P é n t e k: *A szentivánéji álom.*

S z o m b a t: *Faust.* Diósyné Handel Berta urnő vendégfellépésével.

V a s á r n a p d. u.: *Peleskei nőlárius.*

Este: *A napraforgó.* itt először.

Fóris Pista jutalomjátéka.

Hová lett a gyerek?

— Augusztus 13. —

Egy frivol, régi élezzekkel telt és régi népdalokkal felcizfrázott szánalmasan gyenge bohózat mulatott tegnap este a karzat közönsége a színházban. — A karzat közönsége, — mert ezek a jó izlést sértő és pikáns mondások, melyektől a darab csak úgy hemzseg, olyan hatást gyakoroltak az intelligens színházi publicumra, hogy valószínűleg teljesen üres ház fogja végig nézni a „Hová lett a gyerek”-et, ha netalán még egyszer színre kerülne.

A darab meséje röviden a következő: Izesi Makszi (Fóris) czukrász első szülött

gyermeké keresztfőjére készül. Meghívja a komát, de felesége és anyósa, kik erről nem tudnak, szintén hívnak egy-egy keresztfőpát. A gyermek azonban, midőn a dajka sétálni megy vele, elvész. A gyermek keresése közben azután szerencsésen eltelik 3 felvonás, miután végig élvezzük egy kaszárnyában egy őrmester goromba mondásait, egy ballerina szobájában egy féltékeny gazdag olasz ömlengéseit, egy adag pikáns mondást, míg végre a gyerek megkerül. Egyszóval a cselekmény a kevésnél is kevesebb, csupa epizód az egész darab, izléstelenségekkel, frivolitásokkal és ostobaságokkal telve.

Fóris Pista, a jutalmazott elemében volt. A zsufolásig telt ház közönsége egész este kacagott jóízű mókáin és pompás alakításán. Tegnap egyszersmind bucsuzott is tőle a publikum. Fóris ugyanis megrongált egészsége helyreállítása végett újra szabadságra megy s ez időnyben többé már nem is lép fel egyszer sem.

A többi szereplők a szokottak voltak. Gál Gyuláról (Salvetanos) és Delli Emmáról (Scaravuzzi Marietta) azonban lehetetlen külön megemlékeznünk, annyira kiváltak tegnap is bravúros pompás alakításukkal.

D. Handel Berta első fellépte.

A m. kir. operaház művésznője ma este lép fel először legjobb szerepeinek egyikében. Halévy remek zenéjű „Zsidónő”-jében Rachelt éneklí, mely tág tért nyit neki művészetének bemutatására. A próbán jelen voltunk s feltétlen elismeréssel adózunk a művésznő remek hangjának.

E nagyhatású drámai ének-szerep tekintetű legnagyobb szerű alkotásának, ez igényel oly érezen csengő terjedelmes mezzosopran hangot, a mivel művésznőnk bír, a mely nem lankad s kitart felvonásról-felvonásra, sőt mint D. Handel Berta asszonytól a természet ritka adományaként tapasztalható, felvonásról-felvonásra erősödik. E szerep az énekművészet igen nehéz próbaköve.

Szintén a „Zsidónő”-ben mutatja be magát a színtársulat coloratur-subret énekesnője Kormos Ferike is (Izabella hercegnő). Mint hallottuk Kormos Ferikének igen nagy iskolázottsága van, azonban hangja igen gyenge s különösen a felsőbb régiókban igen trémázik.

(F.)

A minta-szinigazgató. Brandon Tamás, a „Charley nagynője” szerkesztője, a következő érdekes remiszcezeneciát írja le egyik angol lapban:

A legjobb szinigazgató, a kit valaha ösmertem — ugymond — kétségtelenül Mr. Forest.

Egyik délelőtt ugyanis próba volt s az egyik statisztának az lett volna a kötelessége, hogy képből kikelve a színpadra rohanjon és így kiáltson:

— Fegyverre, fegyverre! Az ellenség nyomukban van!

A szinigazgató azonban úgy találta, hogy a statisztá nem kiáltá eléggé harsányan a szerepét.

— Barátom, ez csak susogás — mondá az igazgató — így kell kiáltani.

És ekkor az igazgató utasításképen jó nagyot ordított.

— Uram — válaszolta a statisztá — ne kívánja tőlem, hogy nyomorult heti tizenöt márkáért akkorát ordítsak.

— U—ugy? tehát önnek csak tizenöt márkája van? Nos hát, legyen szíves és ordítsa el a szerepét heti husz márká fizetésért.

A statisztá nagy örömmel elkiáltja magát:

— Fegyverre, fegyverre! stb.

— Helyes, még jobban, halljuk egyszerhuszonöt márkáért.

A statisztá a boldogságtól azt sem tudta hová legyen.

— Fegyverre! — bömbölte magánkívül.

— Kötőnő! sőt nagyon is erős.

Barátom, mondá az igazgató a statisztának, ön igazán megérdemli, hogy ordítóképeségével hetenkint harmincz márkát kapjon. Áll az alku.

Persze, ilyen igazgató — jegyzé meg Brandon — nincs kétő a világban.

REGENY-CSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.

(Írta: Valnicsek Béla.

(Folytatás.)

„Ugy veszem észre, kedves fiam, hogy Rózával való viszonyod sokkal komolyabb, mint a milyennek gondoltam. Talán jobb volna szakítanod vele.”

„Szakítani, ugyan miért?”

„S te még kérde, fiam? Vagy nem látod be, hogy Róza szépsége és gazdagsága mellett sem illik hozzád? Én legalább jobb családból szemeltem ki számodra feleséget.”

„Nagyon sajnálom, kedves anyám, hogy nem tehetek kívánsága szerint, de mi szeretjük egymást s következőleg más tekintet itt nem jöhet számba.”

Fiamnak e szavai rosszul estek s bár eddig szívesen láttam Rózá, most haragudni kezdtem rá s haragomat éreztettem is vele.

Róza észrevette a rajtam történt változást s ritkábban tette látogatásait, a minek csak örülni tudtam.

Körülbelül három év telt el így, midőn egyik napon villám sebesen terjedt el a hír, hogy Burghoff, az egykor gazdag kereskedő megbukott. Megkönnyebbülten lélegzettem fel azon hiszemben, hogy fiam lemond Róza kezéről ama szégyen miatt, mely őt nagyatyja bukása által érte. De csalódtam! Fiam sokkal nemesebb szívű volt, semhogy cserben hagyja Rózá. Oh akkor haragudtam rá e miatt, most, most boldog volnék.

Róza azonban, bár meg volt győződve Ernő nemesszívűségéről, hallani sem akart a köztük kötendő házasságról. Mint mondá, nem akarja, hogy Ernő megoszsa vele a szégyent, s én igazat adtam neki. Néhány nap mulva csak azt vettük észre, hogy a szomszéd kastély üres s hogy Burghoff unokájával, Rózával együtt búcsúzás nélkül elment. Burghoff bukása azonban ránk nézve is végzetes lőn, a mit csak később tudtam meg. Férjem ugyanis jót állott öreg barátjáért, Burghoffért s mivel ez nem tudot fizetni, neki kellett, mint jót állónak, a tetemes összeget megtéríteni.

Ez nagy csapás volt ránk, a melyhez még az is járult, hogy szeretett férjem meghalt. — Most egyedül állottam fiammal, Ernővel a ki csak nehezen tudott annyit keresni, amiből ketten megélhettünk. Láttam, mint fáradozik szegény, mint töri magát éjjel-nappal s arra határozom magam, hogy elhagyom őt. Fájt látnom, mennyit szenved miattam, ha pedig megmondtam volna neki, hogy nem aarok terhére lenni s ezért megyek el, semmi esetre se engedett volna távozni.

Ezért hagytam el őt észrevétlenül. Hogy milyen nyomorúságban éltem ezután azt legjobban az a körülmény mutatja, hogy Lajos, thüringiai fejedelem anyagi jósa neje, Erzsébet, az utca sarkán szedett össze s így jutottam ezen kórházba.

Ezzel befejeztem röviden — multam leírását.

Utó irat: A fél ametiszt követ kérem fiamnak átadni; a másik fele a gyűrűvel nála lesz. E gyűrűt ugyanis Burghoff Róza adta fiamnak karácsonyi ajándéku, midőn még kisebb volt. Ernő azonban egy izben leejtő azt s így törött el az ametiszt foglalat; a drága kő fele nálam maradt.

Azonkívül kérem, tisztelt megbizottam, szíveskedjék a mellékelt levelet is fiamnak átadni, a kinek tartózkodásáról semmi felvilágosítást sem adhatok.

Korner, miután elolvasta a nyolczadrétű füzetecskét, gondosan eltette azt s gondolkozni kezdett.

„Az bizonyos — mormogá fogai között, — hogy a tudósítás roppant hézagos s mint előre látható, nagy fáradságomba fog kerülni az ügy elintézése. Legalább némi felvilágosítást adott volna Wolfgangné fiáról, Ernőről, de e füzetecskében épen semmi sincs. Legfeljebb az említett gyűrű vezethetne az ifju Wolfgang nyomára, de itt is az a kérdés, vajjon hordja-e a

gyűrűt s nem csináltatta-e már meg a csonka követ. Egyébiránt csak türelem! Isten segítségével majd csak elintézzük az ügyet.

A plébános ezután napi teendője után látott.

A két jó barát.

Az Eisenachba vezető poros országúton magas, erőteljes ifjú halad. Gesztenyeszínű haja rendetlenül kandikál ki kalapja alól, ajkai felett kis szőke bajusz diszeleg, melyet azonban az országút pora ellepett. Baljában kis kezitáskát visz, jobbájában pedig botját tartja. Minél közelebb ér Eisenachba, annál nagyobb örömet áruznak el szemei, majd elragadtatva kiált fel: »Végre itt vagyok.«

A városba érve, szilárd léptekkel tart egy csinos külsejű kis ház felé, melynek ura, az öreg Wurm Péter meglepetve néz a belépőre, majd örömmel kiált fel: »Isten hozott Ernő!«

»Jó napot adjon Isten.« köszönté Ernő az öreg urat. »Ugy-e bácsi csodálkozik, hogy itt vagyok és szeretné tudni, hogyan kerültem ide?«

Wurm Péter, a ki Ernő anyjának testvér bátyja volt s a kit becsületessége és vallásossága miatt mindenki szeretett a városban, karon fogta az ifjút s így szólt:

»No öcsém, ugyancsak el lehetsz fáradva! Ruhád is csupa por s azt hinné az ember, hogy mérföldeket gyalogoltál!«

Azután átvéve Ernő batyuját meg botját s a megjelenő cselédnek nyújtá, Ernőt pedig a szobába vezette, melynek egyik karosszékében nagynénje, Lina néni, foglalt helyet.

Wurmné csodálkozással pillantott a belépőkre s örömmel üdvözlé a mosolgó Ernőt, a kit csakhamar felismert.

»Kit látnak szemeim!« mondá örömmel. »S hogyan jutottál ide kedves, Ernő?«

Az ifjú nagybátyjával együtt helyet foglalt s így kezdte beszédét:

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A püspöki konferencia.

Budapest, aug. 13. (Saját tud. táv.)

A püspöki konferencia eredetileg, — mint már jelentettük — augusztus 21-re volt kitűzve. Legújában azonban ez a terv úgy változott, hogy az episkopatus csak e hó végén, vagy szeptember elején tartja meg értekezletét.

A kongresszusból összeesküvés.

Budapest, aug. 13. (Saját tud. táv.)

A nemzetiségi konferencia után este 8 órakor a Nemzeti szállodában bankett volt. Ez alkalommal Illésfalvi Pap György a román nemzetiség elnöke a gyűlésen üdvözölte a banketten megjelenteket. A mai nap a nemzetiségek történetében — ugymond — nevezetes forduló pontot képez: 1437-ben magyarok, székelyek, szászok uniót kötöttek a románok ellen, ma a románok, tótok és szerbek kötöttek uniót a magyarok ellen. Az egyesülés erő ad és az uniót ki fogják vinni szabadságukat szemben a magyarokkal.

Még világosabban kitűnt Polet tosztlából, hogy a szombati gyűlés elé a magyarság ellen irányult Polit a többiek közt azt kérdezi: Hogyan akarnak a magyarok — ez az alig négy milliónyi ázsiai barbár töredék rajtunk uralkodni, kik nem csak többségben vagyunk, de egyúttal nagy és művelt népfajoknak töredékét is. Pap István aradi ügyvéd azt mondotta: a mai nap kötötte meg a három nemzetiség uniója ez azonban sikeres csak úgy lehet, ha szentül megtartják. Esküdjének meg tehát a jelenlevők, hogy hűvek lesznek a mai napon kötött szö-

vetséghez. Átkozott legyen ötödiziglen az a román, tót, avagy szerb, a ki hűtlen lenne a mai napon elfogadott közös eszelekvési programhoz.

Ferdinánd fejedelem Bulgáriában.

Szòfia, aug. 13. (Saját tud. távir.)

Ferdinánd fejedelemnek a határtól a fővárosig való útja valóságos diadalmenet volt. Caribrodban ünnepies fogadtatás volt. Az összes állomásokon a lakosság szívélyes ovációkban részesítette a fejedelmet. Szófiában a fejedelem a pályaudvartól zene mellett, testőrezredétől kísérve vonult a palotába.

A fejedelem kocsijában ültek Sztoilov miniszterelnök és Petrov hadügyminiszter is. A palota előtt a szófiái helyőrség elvonult a fejedelem előtt ami viharos ovációkra adott alkalmat. A pályaudvaron Wollov szófiái polgármester üdvözlő-beszédében hangsúlyozta azt, hogy a fejedelem távolléte alatt olyan dolgok történtek Bulgáriában, a melyek a külföldi köröknek alkalmul szolgáltak arra, hogy a fejedelmet, a kormányt és Bulgáriát inzultálják. A fogadtatás azonban, amelyben a lakosság a fejedelmet részesíti, bizonyítja, hogy a nép a trón körül tömörül.

A fejedelem válaszában szintén czélzott a külföldi sajtó támadásaira és kiemelte a fogadtatás jelentőségét.

A fejedelem megérkezése után az üdvözlésre megjelent személyeket fogadta. Azt beszéltek, hogy Ferdinánd fejedelem csak három napig fog Szófiában maradni és azután Várnába megy. Mária Lujza hercegnő és Boris herceg néhány nap múlva szintén odaérkeznek anélkül, hogy utjukban Szófiát érintenék.

A Szvoboda megerősíti azt a hírt, hogy Sztambulov és Radoslavov híveinek fuzióját illetőleg tárgyalások folytak és kijelenti, hogy a tárgyalások jó eredménnyel bíznak.

Szerelmi dráma.

Budapest, aug. 13. (Saját tud. táv.)

Ma éjjel két órakor a városligeti söresarnok előtt egy Bohm Péter nevű tizenkilenc éves fiatal ember agyonlőtte kedvesét, Murlasi János cipésznek tizenhét éves Ida nevű leányát, s azután önmagát. A fiu már meghalt, a leány most haladlik a Rókus-kórházban.

Százötvenezer forint jótékony célra.

Hódmezővásárhely, aug. 13. (Saját tud. táv.)

Az itteni közjegyző előtt ma bontották fel a napokban elhunyt Kovács Ferencz akadémiai tagnak, a nagy emberbarátnak végrendeletét. Kovács Ferencz a végrendelet szerint egész vagyonát, mely százötvenezer forintot tesz ki, a hódmezővásárhelyi ev. református egyháznak hagyományozta, főgimnázium céljaira.

Hétszáz szoczialista elfogatása.

Odessza, aug. 13. (Saját tud. táv.)

Mint a *Drinnik Poznonaki* írja, Odesszában ma nagyszámu, körülbelül hétszáz szoczialistát tartóztattak le, a legtöbb munkás és deák, néhány asszony és a többi a »Konstantin nagyherceg« hajó matrózai. A városban nagy az izgatottság.

Közgazdaság.

Miként lehet fáknál a villámcsapásokat kevesbiteni?

Ujabb észleletek szerint a száraz fagalyak lényegesen fokozzák a villámveszélyt. Ismeretes dolog, hogy a villám legkedveltebb objektumai a magas fák, de azt kevesen tudják, hogy itt nemcsak a fa neme, hanem a rajta levő száraz ágak is nevezetes szerepet játszanak. Kísérletek kiderítették, hogy olajtartalmu fák, mint a bükk- és diófa sokkal ritkábban érintetnek villám által, mint olyanok, melyeknek sejtjei lisztartalmuak, mint a tölgy-nyárfűz-fenyőfa stb. Ezen tünet abból magyarázható, hogy az olajos fák rossz villanyvezetők. Kísérletek által az is kiderült, hogy a villámcsíkrák akkor is a száraz ágakra ugranak át, ha ezek távolabb állanak a zöld galyaknál. Ezen észleletek a gazdákra és kertészekre nagy fontossággal bírnak, a mennyiben figyelmüket oda irányítják, miszerint fáikat évenként gondosan megtisztítsák száraz ágaiktól. R. P.

Kedvezményes állatszállítás. A kiállítás félesztendejében időről-időre rendezendő állatkiállítások sikerének biztosítására a kereskedelmi miniszter a legmesszebb menő kiállítási kedvezményeket nyújtja a kiállítóknak, hogy az állatkiállítás minél nagyobb mértékben s minél csekélyebb áldozatok árán vehessenek részt. A mérsékelt díjtételek a 25 százaléknál nagyobb engedmény betudásával, ekkép alakulnak:

A díjtétel darabonként és kilométerenként:	
lovak, öszvérek, csikók	1.38 kr.
szamarak, bikák, ökrök, tehenek	1.26 .
borjúk és hizott sertések	0.63 .
szopós borjúk, sovány sertések, kecskék	0.21 .
juhok, kosok, ürök, kecskebakok	0.21 .
süldők, malacok, gödöltyék, bárányok	0.10 .
kutyák	0.32 .
ketrecbe zárt baromfiért a tényleges súly alapján 1 kilométer és 100 kgknt	0.21 .

Az állatszállítványok kísérői teljesen ingyen utaznak. Ugyanilyen díjkedvezmény nyújtására szólították fel az arad-csanádi egyesült vasutakat, a déli, a győr-sopron-ebenfurti, a kassa-oderbergi és a mohács-pécsi vasutakat, valamint megfelelő kedvezmény nyújtására a szabadalmazott Duna-gőzhajózó társaságot is.

Az erdősisítés előmozdítása. A földművelésügyi miniszter felhívást intéz az erdőbirtokosokhoz, kik az 1879. évi 37. t.-cz. 165-ik §-ában megjelölt kopár és futóhomok területeken a jövő 1896. évben erdősisíteni szándékoznak s e czélból az állam részéről csemetékben ingyen részesülni kívánnak, hogy ebbeli kérelmeket annak megjelölésével, hogy mely község határában, hány kat. hold nagyságu, mely talajnemhez tartozó területet, mely fajból való és hány éves csemetékkel óhajtanak beültetni s továbbá, hogy a csemeték mily czim alatt, mely vasuti állomásra és a jövő év tavaszán avagy őszén küldendők-e, a folyamodó lakhelyének pontos megjelölése mellett, legkésőbb ez évi december hó végeig ezen miniszteriumnál adják be.

Nagyváradai hetivásár.

— Augusztus 13. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1895. augusztus 13-ik napján tartott vásárbán feladott termesztermények és élelmiszereknek.

Tiszta buza 5.60—5.40— Kétszeres buza 5.10—4.80. Rozs 4.65—4.40. Arpa 4.80—4.70, Zab 5.40—5.20 Tengeri 7.10—6.80 Borsó 15— Lenese 16— Bab 8.50. Köleskása 13— Burgonya 4.— Lángliszt 12— Zsemlyeliszt 11.— Fehérkenyér liszt 10.— Barnakenyér liszt 8— Széna fuvarral 3.20. Szalma fuvarral 1.80 Szalonna 54.— 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3—, tölgy 2.70, cser 3.20. 100 kiló marhahus 56.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor ó 50, új 40. Pálinka 26, szilvapálinka 80, szesz 95. Egy métermázsza kő-só 10.70, nyers fagygyu 26—, olvasztott fagygyu 34—, szappan 24—, birka gyapju —, —, —,

magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 40.—
uj-bor 30.—, mész 0.90, kemény faszén 1.45
puha faszén —, kendermag 10.—, köles 9.—
repcze 08.—, dió 18.—, mogoró —, aszu
szilva 13.—. Egy kilogramm savanyú káposzta
—, szalonna 64, sertéshus 56, juh-hus 36, ve-
res hagyma 20, fog-hagyma 40, bors 1.40, pap-
rika 1.60 barna kenyér 09. Egy liter kőolaj 20,
1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag —
—, frtig, 1 mm. Lóhere — 1 mm.
Burgondi —.

Marha ártáblázat 1895. aug. 13-ról:
Egy pár első rendű jármás ökör 340.—, egy
pár másodrendű jármás ökör 260.—, egy pár
harmadrendű jármás ökör 170.—, 1 pár fejős
tehén 155.—, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 95.—,
1 drb. vágó tehén 150 kgr. 75.—, 1 drb. veres
borju 8.50, 1 drb. fél éves borju 34.—, 1 drb.
egy éves borju 42.—, két éves borju 54.—, 1
drb. hizott sertés —, 1 pár fél éves sertés
—, 1 pár egy éves sertés —, 1 pár két
éves sertés —, egydrb. jó igásló 60.—, 1
pár ökörbőr 22.—, egypár tehénbőr 18.—,
borjubőr 5.—, 1 pár lóbőr 8.—60, 1 pár juh
bőr 2.30.

Forgalmi kimutatás 1895. évi aug. hó
13-ról: Tiszta buza körülbelül 1000 hltr, kétsze-
res buza 500 hltr, rozs 1200 hltr, árpa 800 hltr.
zab 400 hltr, tengeri 200 hltr, burgonya 2600
hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 00
drb, félhizott 0.—, sovány —, süldő 000, ma-
lacz 000, hizott marha 10, jármás ökör 750,
fejős tehén 330, borju 220, bivaly 6, juh és
bárán 150, ló 373.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. auguszt. 12.

Budapest, augusztus 12. I. Készárúüzlet. Buzát ma
mérsékeltén kínáltak, a vételkedv csöndes volt és
szilárd irányzat mellett 15.000 q. hazai búzát 5 krral
olcsóbb áron vásároltak.

Idegen búzában: szerb buza 5.50.

Ros irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes,
ára 5.25—5.30 frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.

Árpa irányzata megszilárdult. Elkelt 0—0 frton.

Zab irányzata valamivel szilárdabb Elkelt 7.—6.82 1/2
forinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a									
F A J		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára			
			frtől	frtíg		frtől	frtíg		
Bánsági	— uj	78	—	—	79	—	—		
„	— uj	80	—	—	81	—	—		
„	— uj	82	—	—	—	—	—		
Tiszavidéki	— uj	78	6.15	6.25	79	6.25	6.35		
„	— uj	80	6.30	6.40	81	6.35	6.45		
„	— uj	82	6.50	6.55	—	—	—		
Pestvidéki	— uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30		
„	— uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40		
„	— uj	82	6.45	6.50	—	—	—		
Fejérmegyei	— uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30		
„	— uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40		
„	— uj	82	6.45	6.50	—	—	—		
Bácskai	— uj	78	—	—	79	—	—		
„	— uj	80	—	—	81	—	—		
„	— uj	82	—	—	—	—	—		

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1/2 centti
árhanyatlást jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkod-
ók. Árak marokkói háborús hírekre 2—3 krral javultak.
Később azonban 1—2 krral maradtak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.30—6.34 frt
rozs őszre 5.36—5.40 frt, tengeri július—augusztusra
5.85—5.91 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre
5.60—5.63 frt, zab őszre 5.78—5.73 frt, káposzta-repcze
augusztus—szeptemberre 9.10—9.20 forinton.

Záratkor maradt: buza őszre 6.31—6.33 forin-
ton, rozs őszre 5.38—5.39 frton, tengeri júliusra—aug-
ra 5.86—5.87 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.60—
5.64 frton, zab őszre 5.61—5.63 frton, káposzta-repcze
augusztusra—szeptemberre 9.10—9.20 forinton.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. augusztus 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	123.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	99.90
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	—	—	—	124.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	103.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	122.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	98.75
Magyar nyereség sorsjegy-kölesön	—	—	—	158.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	145.75
Osztrák járadék papírban	—	—	—	100.75
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	123.—
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	154.50
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	1065.—

Magyar hitelbank részvény	—	—	—	490.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	400.25
Osztrák-magyar államvasúti részvény	—	—	—	454.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	959.—
Német birodalmi márka	—	—	—	59.35
London vista	—	—	—	121.55
Paris vista	—	—	—	48.10
20 márkás arany	—	—	—	11.87

Szerkesztői üzenet.

Dr. B. D. (Budapest.) Levelét áadtuk **B. Gy.**
munkatársunknak. — Mivel azonban szombaton reggel
Párisba utazik, ezután leveleit kérjük következő címre
Paris Rue Berryer No 3. küldeni.

Szilassy György (Helyben) a nevezett állást csak
szeptember elsején lehet elfoglalni. Addig is tanuljon,
hogy mentől többet tudjon.

G. J. Dr. Beöthy László főispán jelenleg Székely-
hídon tartózkodik. Hogy mikor jön haza az nem tudjuk.

L. M. (Pécs.) Nem közölhető.

B. B. (Bihar) a »Debreceeni Ellenőr« jelenlegi
szerkesztője Eötvös H. Lajos.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 103. sz.

VI. Kis bérlet 3. sz.

Páratlan.

Páratlan.

Szerdán, 1895. augusztus 14-én.

Dióssiné-Handel Berta úrnő vendégfellepésével:

A zsidónő.

Nagy opera.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap esütőtökön két előadás.

Délután fél 4 órakor leszállított helyárrakkal:

A szökött katona.

Énekes népszimű.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal bérletfolyamban

A párisi rongyszedő.

Francia dráma.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes
savanyuvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb
ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: »... a bodoki »Matild
forrás« vize a legtisztább és legértékesebb égvényes
ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicar-
bónát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló
természetű (gieshübl, radéini, preblai, bilini kron-
dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és
félíg kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének
tudható, hogy a víz üledéket nem képez; gyó-
gyító czélokra használva érvényre jut a víz minden
alkotó része...«

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

»... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az
emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedt-
ség, tüdőhurut ugyancsak járulnak mellette. Verke-
ringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajok-
nál is nem egyszer tapasztaltattott igen jó hatása. Étrendi
italul és járványos időben ivóvíz helyett használva,
megbecsülhetlen.«

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy
tisztán magában használva a »Matild« víz igazán
pompás ital.

Arjegyék és a víz leírása szívesen küldetik.

Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17
kr., fél liter 13 kr.

Nagyvárad főraktár **Wurst József** fűszer- és
csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásvány-
viz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel

198 32—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) **Bodok** (Háromszékmegye.)

ANGER GYULA

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 3. SZÁM.

Az államtól

engedélyezett

első magyar sorsjáték

vezér-főügynöksége.

A budapesti ezredéves kiállítás alkalmával 100,000 sorsjegy 31,499 két osztályban beosztott nyereménnyel
és egy jutalommal.

Legnagyobb nyeremény
a legkedvezőbb esetben **1.000,000 korona.**

I. OSZTÁLY.

Egy sorsjegy ára 40 korona.

I. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. október 16—19-ig.

nyeremény	korona	korona
1 á	80000	80000
1 á	60000	60000
1 á	40000	40000
1 á	30000	30000
1 á	20000	20000
1 á	15000	15000
1 á	10000	10000
2 á	8000	16000
8 á	4000	32000
10 á	2000	20000
13 á	1000	13000
100 á	400	40000
860 á	200	172000
9000 á	80	720000
10000 nyerem.	össz.	1268000

E sorsolási sorsjegyei ajánlatnak és szétküldetnek következő hivatalos árak mellett:

Mindkét osztályhoz 1/10. sorsjegy 20 frt, 1/10. sorsjegy 2 frt, 1/20. sorsjegy 1 frt.
Mindkét osztályhoz 1/10. sorsjegy 40 frt, 1/10. sorsjegy 4 frt, 1/20. sorsjegy 2 frt.

Minden bel- vagy külföldről érkező megrendelés pontosan eszközöltetik.

Rendeléseknél pontos címadatokat kéretnek. Befizetések postautalvány útján.

Huzás-lajstromok és postadíj 40 kr. mindkét osztályért.

(264) 1—3

ANGER GYULA,

Budapest, Teréz-körut 3. sz.